

Pædagogiske Psykologers Forening (PPF)

Bestyrelsens skriftlige beretning til generalforsamlingen på Hotel Nyborg Strand tirsdag den 15. marts 2016

Den skriftlige beretning omhandler væsentlige forhold for vores forening fra perioden siden sidste generalforsamling i marts 2014. Det er første gang, at vi har haft to år mellem generalforsamlingerne, der fremover kun holdes i lige år. Foreningsperioden, der omtales i denne skriftlige beretning, omhandler således de seneste to år.

På generalforsamlingen vil der blive suppleret med den seneste udvikling inden for foreningens hovedaktiviteter, og der vil blive fremlagt bestyrelsens vurdering af væsentlige fremtidsmaer for PPR og de pædagogiske psykologer. Samtidig vil der blive mulighed for at stille spørgsmål og fremsætte forslag til foreningens aktiviteter.

I den skriftlige beretning indgår beretning fra det enkelte bestyrelsesmedlem fra de sagsområder, som den enkelte varetager. Disse er således sagsansvarlige eller tovholdere inden for de konkrete emner og dermed ansvarlige for at følge den aktuelle debat og for at fremlægge relevante problemstillinger til drøftelse i bestyrelsen.

Det vil være af stor betydning, at medlemmer, der har vigtige synspunkter eller beskrivelser under de enkelte fagområder, kontakter det enkelte bestyrelsesmedlem direkte, således at bestyrelsen arbejde kan være så bredt funderet som muligt.

Beretningen vil blive indledt med omtale af nogle væsentlige og betydningsfulde aktuelle temaer for PPRs virksomhed.

1. Aktuelle sagsområder

Reform af folkeskolen og inklusion

En meget stor del af bestyrelsens arbejde i de to forløbne år har været koncentreret om temaerne inklusion og Reform af Folkeskolen fra august 2014. Det fremgår med stor tydelighed i vore indlæg i PPF-Nyt i 2014 og 2105.

For PPR er der nødvendigt at behandle folkeskolereformen og kravet om inklusion i sammenhæng. Skolereformen kræver ændring og udvikling af almenundervisningen med det formål, at alle elever skal få et større fagligt udbytte og samtidig trives i skolen. Hvordan det lykkes for skolerne at nå disse mål følges bl.a. gennem de nationale test i dansk, matematik og gennem trivselsmålingerne.

Inklusion omtales kun i ringe omfang i Reform af Folkeskolen, men der er klart udtrykte politiske forventninger til, at en anderledes og mere varieret skoledag vil muliggøre højere grad af inklusion. Målet er, at 96 % af eleverne skal i gennemsnit undervises i de almene klasser i 2020.

PPR beskrives som vigtige samarbejdspartnere, der skal sikre, at inklusionen sker forsvarligt for de involverede elever.

Undervisningsministeriet har haft en følgeforskning for inklusion, der har udgivet rapporter i juni

2013, juni 2014 og oktober 2015- også kaldet Dokumentationsprojektet.

Konklusionerne fra sidstnævnte afsluttende rapport skal fremdrages i det efterfølgende, eftersom det beskriver den aktuelle situation for inklusion. Det er dermed et godt pejlemærke for de arbejdsopgaver, som PPR kan medvirke til at udvikle i det fortsatte arbejde for inklusion i folkeskolen.

Dokumentationsprojektet fra 2015 består dels af den endelige rapport¹ og en uddybende opfølgning².

Rapporten viser, at de 12 involverede kommuner har nået målet med at undervise 96 % af eleverne i de almene klasser. Der er alene tale om en kvantitativ opgørelse, og elevernes trivsel og faglige udbytte er ikke undersøgt.

Opbakningen til inklusion er højest på forvaltningsniveau. Det er lavere på skoleniveau og lavest på lærerniveau. Sidstnævnte vurderes at hænge sammen med, at der har været tale om en top-down beslutning, der er blevet forværret ved udfordringerne fra lærerlockouten og fra Reform af Folkeskolen.

Det konstateres at økonomiske incitamenter, hvor skolelederen får udlagt økonomi til at klare inklusionsarbejdet har været effektivt. Senere modificeres det til, at det kun er effektivt i starten i forbindelse med, at det gradvist bliver at betragte som en del af skolens samlede økonomi, som i forvejen er stram.

PPR-enhederne i de 12 undersøgte kommuner har alle ændret deres funktion til at være mere konsultativ, og det vurderes som vigtigt i forhold til arbejdet med inklusion. Der bliver peget på, at der i PPR er mangel på psykologer med pædagogisk og didaktisk kompetence.

Lærerne påpeger mangel på virksom kompetenceudvikling for deres arbejde. Den tilbudte kompetenceudvikling er for teoretisk og kan ikke anvendes i forhold til de daglige udfordringer i undervisningen.

Herudover oplever lærerne, at det er blevet vanskeligere at opnå hjælp fra de faglige ressourcepersoner som fx AKT- og inklusionsvejledere.

Over halvdelen af lærerne har gennem de tre år tilkendegivet, at de mangler faglig ballast til at håndtere udfordringerne i forhold til inklusion.

PPR oplever, at det er blevet sværere at få mulighed for at samarbejde med lærere og lærerteam efter ændringerne i lærernes arbejdstid.

I den uddybende rapport fremgår, at skolerne ikke oplever at have ressourcer til nye elever med særlige behov. Støtten går primært til elever med udadreagerende adfærd, og timerne anvendes mere til ”brandslukning”, holddannelse og vikartimer end til udvikling af undervisningen.

Lærerne efterspørger mere praksisnær hjælp.

Det vurderes positivt, at PPR-medarbejderne er mere fysisk til stede på skolerne og dermed er blevet mere tilgængelige i dagligdagen – også i forhold til, at udarbejdelse af en pædagogisk-psykologisk vurdering ikke længere er den primære ydelse.

Det bemærkes, at det nu er blevet uigennemskueligt at finde ud af hvorvidt elever, der har brug for

---

¹ Baviskar, S., Dyssegaard, C.B., Egelund, N. og Montgomery, C. 2015. *Kommunernes omstilling til øget inklusion pr. marts 2015*. Aarhus Universitet og SFI. Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

² Dyssegaard, C.B. og Egelund, N. 2015. *Dokumentationsprojektet. 19 skolars erfaringer med inklusion 2013 – 2015. En kvalitativ analyse*. Aarhus Universitet.

mindre end 9 ugentlige timers undervisning, får den nødvendige specialpædagogiske hjælp.

Der peges på følgende områder, der vurderes at være effektive inklusionsfremmende faktorer:

- Økonomiske incitament har effekt – især i startfasen
- Ressourcer klart målrette inklusion
- Kompetenceudvikling, der opleves som relevant af lærerne
- Kvalificerede vejledere med en væsentlig timepulje og kollegial åbenhed over for vejledning
- Systematisk arbejde i team med henblik på fællesskab om inklusionsopgaven
- Kontinuerlig opfølgning af faglig progression hos elever
- Brug af segregerede tilbud i en afgrænset periode

Sammenlagt peger det på vigtigheden af, at skolerne udvikler inkluderende kulturer, strategier og praksis, der omhandler såvel ledelse som lærere elever og forældre. Herudover er tilgængelighed til PPR's medarbejdere, til faglige ressourcepersoner samt udvikling af teamsamarbejdet vigtige for den fortsatte inklusionsproces.

PPR, inklusion og Reform af Folkeskolen

De nævnte konklusioner fra Dokumentationsprojektet giver et godt billede af situationen i folkeskolen – og dermed af de udfordringer, som PPR må søge at gøre sig faglig nyttig i forhold til. I PPF- Nyt fra 2014 og 2015 har vi løbende refereret mange andre rapporter med lignende vurderinger og konklusioner.

Vi har - bl.a. i ledere fra PPF-Nyt nr. 2/2014 og nr. 3/2015 – mere indgående behandlet udfordringerne fra Reform af Folkeskolen og dermed for arbejdet med inklusion og PPR's opgaver i denne forbindelse.

I PPF-Nyt nr. 3 2014 har vi fx gennemgået konklusionerne fra tre meget vigtige forskningsrapporter om henholdsvis Elever med særlige undervisningsmæssige behov, Forældresamarbejdet og Ressourcepersoner og Teamsamarbejde. I samme nummer er beskrevet arbejdet med de nye trivselsmålinger med en stærk opfordring til PPR om at gøre sig til en central aktør i forhold til drøftelse af resultaterne fra disse. Hovedresultaterne fra de første trivselsmålinger er fremlagt i PPF-Nyt nr. 2/2015.

Lærerne efterspørger mere pædagogisk og didaktisk sparring med praksisnær rådgivning. Det er altafgørende for PPR at sikre, at lærerne oplever nyttig og vigtig hjælp fra PPR i inklusionsarbejdet med udvikling af almenundervisningen. I særlig grad er det nødvendigt for PPR's psykologer at finde samarbejdsformer med lærerne, der kan sikre dette. Alternativt vil andre fagpersoner overtage rådgivningsarbejdet i forhold til inklusion.

Det sætter fokus på vigtigheden af den pædagogisk-psykologiske indgangsvinkel for PPR's arbejde i folkeskolen. Dette tema, som bestyrelsen finder særdeles væsentligt, vil blive uddybet i den mundtlige beretning på generalforsamlingen.

Vi har på forskellig måde i de to foreningsår haft fokus på PPR's pædagogiske og didaktiske kompetencer. På temamøderne i såvel 2014 som 2015 har fokus været på dette område med undervisning af Lene Tanggaard og Benedicte Schilling med titlerne "Praksisnær Rådgivning – hvad indebærer det?" og "PPR psykologer i aktørpositioner m.v."

Herudover har der været en længere gennemgang af didaktikbegrebet i forhold til psykologer i et forsøg på at gøre didaktikbegrebet mere forståeligt og håndterligt for PPR's psykologer. Notatet er bragt i PPF-Nyt nr. 1/2015 sammen med et yderligere notat om PPR og didaktik i forhold til

Reform af Folkeskolen.

Der peges bl.a. på vigtigheden af, at ethvert PPR søger at udvikle psykologernes viden og forståelse for folkeskolens opgaver, vilkår og rammer. Det afgørende er, at lærere og skoleledere oplever interesse, viden og engagement for skolens arbejde i det daglige samarbejde.

I PPF-Nyt nr. 3/2014 har vi udarbejdet et vigtigt notat om, hvorledes PPR hensigtsmæssigt gennem dialog med sine brugere kan udvikle et sikkert fagligt ståsted, som muliggør at PPR kan få bragt sine kompetencer i spil i inklusionsarbejdet samt i forbindelse med PPR's øvrige arbejdsopgaver i forhold til småbørn og elever i specialklasser og på specialskoler.

Udgangspunktet er, at lærere og pædagoger arbejder med svære faglige udfordringer med børn og unge – uanset om PPR eksisterer eller ej. På baggrund heraf vil konstruktiv dialog mellem PPR og brugerne kunne sikre aftaler om, hvorledes PPR bedst indgår i samarbejdet med at levere vigtig faglig rådgivning, der kan være med til at kvalificere pædagoger og læreres arbejde.

Ni kvalitetskriterier for vellykket inklusion hedder et notat fra bestyrelsen i PPF-Nyt nr. 1/2015.

Her har vi forsøgt at udpege ni afgørende kvalitetskriterier for inklusion. Det omhandler bl.a. krav til læringsmiljøet, kompetencer og krav til lærere, lærerteam, skoleledelse, faglige ressourcepersoner samt PPR. Det omhandler også krav til samarbejdsstrukturerne på skolen samt samarbejdet og inddragelsen af forældre. Endelig omhandler det krav til evalueringsværktøjerne, så de ikke kun består af nationale test og karakterer.

Notatet bygger på en forståelse af inklusion, hvor der er krav om ikke bare fysisk tilstedeværelse i den almene klasse, men også bl.a. til trivsel, maksimal faglig og personlig udvikling, følelse af at være en del af fællesskabet og aktivt at bidrage til dette, udvikling af selvværd og selvtillid m.v. Ud fra dette konstateres, at 15 – 20 % af eleverne i folkeskolen ikke får opfyldt disse kriterier – uanset om de undervises i de almene klasser eller ej.

Disse elever udgør den egentlige inklusionsmålgruppe og arbejdet med at forbedre deres situation kan kun ske ved at have fokus på bl.a. de ni kvalitetskriterier. Det indebærer, at inklusion kun kan løses gennem arbejdet med hele skolens virksomhed og med alle lærerne.

PPR må finde måder at medvirke med sine vigtige faglige ressourcer i udviklingen af disse ni områder samt ved at skabe viden og forståelse for nødvendigheden af dette, bl.a. gennem henvisning til relevant faglig forskning.

I Inklusionshåndbogen er disse synspunkter og kvalitetskriterier uddybende beskrevet³.

Cand.pæd.psyk-uddannelsen

I den skriftlige beretning fra 2014 (PPF- Nyt nr. 1/2015) orienterede vi grundigt om situationen for genetablering af cand.pæd.psyk.uddannelsen.

Desværre er der ikke sket afgørende ændringer i sagen siden da. Vi har haft et regeringsskifte, og vi ved, at der fortsat er politisk interesse i at finde løsninger på problemet.

Udgangspunktet er folkeskolens behov – ikke mindst i forhold til arbejdet med inklusion. Det kræver psykologer med viden, interesse og engagement i forhold til skolens arbejde.

Det sætter fokus på den pædagogiske psykologi som grundlag for PPR's arbejde i folkeskolen – samtidig med, at der fortsat også er stærkt brug for psykologer med særlig klinisk-psykologisk baggrund og ekspertise.

Vi vil derfor fortsætte med at fremhæve dette og i sammenhæng hermed at arbejde for, at lærere gennem videreuddannelse kan blive psykologer og dermed arbejde sammen med skolen om de

---

³ Nielsen, Bjarne. 2016. *Inklusionshåndbogen*. Dansk Psykologisk Forlag.

mange udfordringer, der er i forhold til såvel inklusion som de elever, der henvises til specialklasser og specialskole.

Det er glædeligt, at Kommunernes Landsforening som jo er arbejdsgiverne samt Danmarks Lærerforening fortsat deler vores opfattelse, og det er fortsat vor forventning, at der findes en løsning i sagen.

Specialistuddannelsen i pædagogisk psykologi

I Dansk Psykologforening har vi fortsat 10 specialistuddannelser – herunder specialistuddannelsen i pædagogisk psykologi. Der er en erkendelse af, at der er brug for en anderledes opbygning af specialistuddannelserne, men arbejdet med dette går meget langsomt.

Vi har fx peget på, at de tre børnespecialer – klinisk børnepsykologi, børneneuropsykologi og pædagogisk psykologi – med fordel kunne samles under én hat med en række subspecialer.

Indtil mere gennemgribende ændringer kan iværksættes, er vi enige i at indtage en lempelig og fleksibel vurdering af ansøgninger om godkendelse som specialist.

Det er samtidig glædeligt at konstatere, at vores beskrivelse af det pædagogisk-psykologiske speciale i specialisterpjecen er særdeles relevant i forhold til arbejdet med inklusion og ønske om udvikling af almenmiljøerne.

Bestyrelsen glæder sig derfor også meget over, at de 150 teoritimer i vores specialistmodul nu danner grundlag for et konkret efteruddannelsesforløb for PPR-psykologer fra Gladsaxe og Roskilde PPR. 1, jfr. beskrivelse i dette nummer af PPF-Nyt (nr. 1/2016).

Vi håber, at andre PPR'er vil lave tilsvarende forløb, da det vil give PPR-psykologerne et godt fagligt fundament for at medvirke i inklusionsopgaverne på skolen.

Overenskomst 2015

Det lykkedes heller ikke i forbindelse med overenskomst 2015 at sikre skolepsykologer et centralt aftalt lønforløb. Arbejdsgiverne – ved Kommunernes Landsforening – ønsker ganske enkelt ikke at aftale lønforløb for medarbejdere i højere lønrammer. Alt ud over startlønnen skal forhandles lokalt.

Gennem et tæt samarbejde med Danmarks Lærerforening ved vi, at DLF gør et stort arbejde for at sikre, at de lokale lærerkredse er bedst muligt klædt på til disse forhandlinger, der sjældent er lette. Vi kan glæde os over, at lønstatistikkerne viser, at skolepsykologer indtil nu har klaret sig fint i de lokale forhandlinger. Det er dog gennemsnitstal, så der kan sagtens være kommuner, hvor der kun er sket ringe lønudvikling.

Selve overenskomsten medførte en procentuel lønstigning for skolepsykologer, der stort set svarer til lønstigningen for øvrige grupper:

Skolepsykologer på grundløn 43 + 7.000 kroner stiger til løntrin 44 + 7.000 kroner.

Skolepsykologer på løntrin 45 pr. 31.marts 2016 eller derover får en lønforbedring på 5.500 kr.

Hertil kommer de fælles procentuelle lønstigninger, der er:

- 1.april 2015 – 0,96%
- 1.oktober 2015 -0,35%
- 1.januar 2016 – 0,50%
- 1.oktober 2016 – 1,00%
- 1.januar 2017 – 1,20%
- 1.oktober 2017 – 0,80%

Vi vil gennem et tæt samarbejde med DLF, Skolelederne og LC søge fortsat have fokus på lønudviklingen for skolepsykologer og ledere af PPR.

Det højt specialiserede specialområde

I forbindelse med kommunalreformen i 2007, hvor kommunerne fik ansvaret for de mest handicappede børn og unge, blev der samtidigt besluttet oprettelse af en National Koordinationsstruktur for det mest specialiserede social- og undervisningsområde. Formålet har været at sikre, at der fortsat er relevant specialekspertise i forhold til indsats og undervisning af de mest handicappede børn og unge.

Den Nationale Koordinationsstruktur skal bl.a. holde øje med, hvorledes disse børn og unges behov varetages i de enkelte kommuner. Det skal bl.a. ske gennem udarbejdelse af beskrivelser og vejledninger for konkrete områder – gennem såkaldte forløbsbeskrivelser, der er målrettet de kommunale ledere.

PPF har medvirket i de to første forløbsbeskrivelser. Børn med høretab er beskrevet i PPF-Nyt nr. 2/2015. I dette nummer (nr. 1/2016) er beskrevet arbejdet med elever med alvorlig synsnedsættelse).

Forløbsbeskrivelserne kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside.

PPF har tilsvarende været repræsenteret i en arbejdsgruppe i Socialstyrelsen, der har udarbejdet Trænings- og habiliteringsindsatser til børn og unge med et betydeligt og varigt handicap, jfr. PPF-Nyt nr. 3/2015.

Det er glædeligt, at der er nationalt fokus på børn og unge med de sværeste og mest komplicerede handicaps, og det er vigtigt, at PPR prioriterer arbejdet lokalt med disse få børn og ikke mindst i forhold til deres forældre.

Der er brug for, at PPR indtager en form for koordinatorrolle omkring de enkelte børn og unge, og samtidig søger at skabe forståelse i den enkelte kommune for vigtigheden af at inddrage den højeste specialfaglighed i forhold til en samlet indsats for disse.

2. Faglige sagsområder

a. Inklusion v. Jette Lentz, Helle Bjerre og Tine Schaarup

I det forløbne foreningsår har inklusion både direkte og indirekte været et gennemgående tema i bestyrelsens arbejde. Således har vi i bestyrelsen beskæftiget os med en del rapporter om emnet, jf. referater i PPF-Nyt, ligesom vi igennem hele perioden har arbejdet med at udvikle ”Kvalitetskriterier for PPR.” Disse kvalitetskriterier tager naturligvis afsæt i gældende lovgivning på vores område, og derfor vil der være et stort element af inklusionstænkning i beskrivelsen af sådanne generelle kvalitetskriterier for PPRs virksomhed. Den gældende lovgivning, der refereres til, er folkeskolereformen og inklusionslovgivningen fra 2012.

Bestyrelsens arbejde med at udvikle ”Kvalitetskriterier for PPR” forventes afsluttet i starten af 2016. Formålet er at beskrive bestyrelsens bud på, hvordan der sikres en kvalitetsmæssig og forsvarlig opgaveløsning - relateret til den nævnte lovgivning – uafhængig af organiseringen af PPR i den enkelte kommune.

Vi forudsætter en definition af inklusion, som fokuserer på det enkelte barns individuelle forudsætninger i et vedvarende gensidigt samspil med praksis (undervisnings- og

læringsbetingelserne) og den mangfoldighed af relationer, som barnet befinder sig i. ”Kvalitetskriterier for PPR” har som primær målgruppe kommunale ledere og politikere.

Som allerede nævnt har vi i bestyrelsen i løbet af året i PPF-Nyt henvist til eller refereret flere rapporter med fokus på inklusionen. I bestyrelsen kan vi kun opfordre vores medlemmer til at være opmærksom på vores medlemsblad, da indlæggene – herunder de nævnte rapporter - som udgangspunkt kan have store implikationer for praksis.

Konklusionerne fra de tidligere nævnte udsendte nationale rapporter fra 2015 vedr. inklusion m.v.kræver en ændret praksis i PPR, og de kan give god hjælp til nye praksisformer. På samme måde er det bestyrelsens intention, at ”Kvalitetskriterier for PPR” kan medvirke til at udvikle nye forholdemåder til PPR hos de kommunale ledere og politikere.

Den netop udsendte vejledning om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand behandler forhold vedrørende de elever, der har brug for støtte uden at have behov for specialpædagogisk bistand. Det fremgår i kap. 14, at skolelederen på grundlag af en faglig vurdering og efter samråd med forældrene kan indhente en pædagogisk psykologisk vurdering. Den pædagogisk psykologiske vurdering skønnes i disse tilfælde at være nødvendig for at kunne tilrettelægge en fyldestgørende undervisning for en elev med særlige behov.

Forældrene gives også mulighed for at anmode skolelederen om at henvise eleven til en pædagogisk psykologisk vurdering. Bestyrelsen finder det glædeligt, at der fortsat i lovgivningen på området gives mulighed for at foretage en pædagogisk psykologisk vurdering i forhold til de elever, som ikke mere er omfattet af specialundervisningsbegrebet. Denne gruppe af elever har naturligvis fortsat brug for opmærksomhed og særlige støtte inden for rammerne af den almindelige undervisning. For at sikre en kvalificeret undervisning kan en pædagogisk psykologisk vurdering være afgørende.

b. Småbørnsområdet v. Tine Schaarup og Jette Lentz

I mange kommuner er der i dag besluttet at sætte ind med tidlige opsporingsmodeller og indsatser, hvor PPR psykologerne og talehørelærerne med fordel går tidligt med ind i samarbejdet omkring udsatte familier og små børn. PPRs samarbejde med de professionelle har udvidet sig til foruden pædagogerne i vuggestuer og børnehaver også at omfatte sundhedsplejersker og socialrådgivere i den tidlige indsats. Problemer senere i børnenes liv mindskes hermed.

Det er positivt, at kommunerne er ved at implementere konkrete tidlige indsatser og er med til at kvalificere tilbud til småbørnsfamilierne i form af tidlige screeninger, tværfaglig rådgivning og gruppetilbud.

c. Læsning v/. Jette Nissen

På læseområdet er der, i 2015 af Undervisningsministeriet, udviklet en ny ordblindetest, som skal sikre en tidlig, ensartet og præcis identifikation af ordblindhed, så elever med ordblindhed får mulighed for at gennemføre en uddannelse.

Testen retter sig i første omgang mod elever fra 3. klasse og opefter. Forældre kan anmode om en test, men det er op til skolelederen at vurdere, hvorvidt testen skal tages. Det er tillige skolelederens ansvar, at ordblindetesten indgår i skolens evalueringsplan ligesom ordblindetesten indgår i en helhedsvurdering af elevens behov. Testen kan desuden lægges til grund for ansøgning om IT-hjælpemidler, hvis elever på efterskole eller anden videre uddannelse har behov for det. Dvs. en udtalelse fra PPR er ikke længere nødvendig, hvis ordblindetesten foreligger.

I vores majnummer af PPF-nyt var der et notat, hvor ordblindetestens formål, mål, målgruppe, indhold og afvikling er beskrevet.

Undervisningsministeriet er tillige i gang med at udvikle et pædagogisk vejledningsmateriale, der bliver tilgængeligt i løbet af foråret 2016, som opfølgning på testen. Desuden barsles der med en test, der kan tages fra skolestart.

Det sidste nye tiltag, som træder i kraft fra 2017, er, at alle børn i løbet af deres skolegang har mulighed for at blive testet for ordblindhed, hvis forældrene ønsker det.

d. Samarbejdet mellem PPR og psykiatrien v. Jette Lentz og Pernille Dorph

Der ses rundt om i landet lidt færre henvisninger af skolebørn fra PPR til børnepsykiatriske undersøgelser. Psykiatrien gennemgår mange steder "lean" for at få mere effektive arbejdsgange, hvilket bl.a. har sat fokus på, at psykologerne og psykiaterne på de psykiatriske afdelinger har målrettet deres tid til opgaverne. Der er en forventning om, at kommunerne (og PPR) tager vel i mod undersøgte børn og unge og fortsætter med at sikre inklusionen og de nødvendige indsatser omkring disse børn.

e. PPR og det tværfaglige samarbejde / Jette Lentz og Jette Nissen

Der er sket en stor udvikling på det tværfaglige område, og PPR spiller en væsentlig rolle i forbindelse med kommunernes omstilling til inklusion og den tidlige indsats, viser nyeste rapport fra SFI. Der er brug for pædagogiske psykologer, der kan give omsætte psykologiske undersøgelser og udviklingspsykologi m.v. til den pædagogiske praksis og til læringsmål. Lærerne efterspørger mere direkte vejledning og metoder og teknikker til deres inkluderende praksis (fx klasseledelse, didaktik, læringsstyret undervisningspraksis med fokus på elevernes faglige progression, specialpædagogik i almenklassen m.v.)

PPR står stærkt, når psykologernes kompetencer inden for processtyring, mødeledelse og observationer af gruppedynamikker inviteres ind i det systematiske og flerfaglige samarbejde omkring eleverne - og når dette sker i samskabelse med forældre, elever, lærere og pædagoger og ledelse.

I forbindelse med konklusionen af en pædagogisk psykologisk undersøgelse om, at der bør iværksættes specialpædagogisk bistand (med forslag til form, omfang og indhold af bistanden) skal det være tydeligt, at elevens udviklingsmuligheder ses i en kontekst, dvs i det pædagogiske miljø, i fritidsmiljøet og i familielivet. Løsningsmulighederne findes på baggrund af en tværfaglig og tværsektoriel vurdering.

f. Arbejds miljø v. Pernille Dorph

PPF's bestyrelse deltager med en repræsentant i arbejdsmiljøudvalget (AMU) under DP.

Et vigtigt tema i AMUs arbejde i år har været at følge op på den store AC-arbejds miljøundersøgelse.

AMU har drøftet, hvordan resultaterne fra undersøgelsen bedst kan bruges, så man kan blive klogere på vigtige aspekter af psykologer arbejdsmiljø og på, hvad der skal til for at forbedre det. Her har stress og muligheden for at få supervision været vigtige omdrejningspunkter.

3. Andre delområder

a. Beretning fra kursusudvalget v. Tine Schaarup

I det forgangne år har PPFs bestyrelse vanen tro deltaget i Psykologforeningens kursusudvalg, hvor 1 bestyrelsesmedlem repræsenterer fagnævnet for specialistuddannelsen i pædagogisk psykologi. Kursusudvalget, der består af repræsentanter for de forskellige specialistuddannelsers fagnævn, mødes 3 gange om året. På mødet drøftes bl.a. indholdet i Psykologforeningens aktuelle og kommende kurser, herunder forslag til nye kurser og evaluering af aktuelle kurser.

Evalueringspraksis i forbindelse med DPs kurser og eksterne kurser, godkendt af Psykologforeningen, er i det forgangne år blevet søgt kvalificeret. Der har været arbejdet med selve kursusbeskrivelserne, og hvordan disse kan blive mere præcise og rettet mod læringsmål i specialistuddannelserne. Der har været flere møder med underviserne for at inddrage dem aktivt i dette arbejde.

Kursusudvalget har løbende fulgt med i Psykologforeningens projekt vedrørende udvikling af kursusvirksomheden. Særligt har der været opmærksomhed på, hvordan kurserne for PPR i højere grad kan matche de mange nye opgaver for PPR-psykologer i kommunerne.

b. Kvalificeringsudvalget v. Helle Bjerre

I lighed med de sidste mange år får både årskurset 2014 og 2015 på Nyborg Strand overvejende en positiv evaluering på de fleste af de målte parametre. Deltagerne udtrykker således generel stor tilfredshed med uddannelsessporene, ledelsessporet, torsdagens foredrag og Nyborg Strand som kursussted.

Den kritik, som kommer til udtryk i evalueringen for både 2014 og 2015, omhandler et ønske om en mere praksisnær og metodefokuseret undervisning rettet direkte mod psykologernes daglige arbejde. Andre peger på, at niveauet i visse tilfælde har været for lavt. Som respons herpå er det vigtigt for bestyrelsen at understrege, at niveauet skal være på specialistniveau for at kunne godkendes. Det betyder, at underviserne på uddannelsessporene skal være i stand til at levere et indhold på et højt psykologfagligt niveau. Samtidig skal underviserne være i besiddelse af formidlingskompetence og kunne omsætte teorien til praksis. Det er naturligvis bestyrelsens ansvar at sikre, at underviserne er i besiddelse af de nødvendige og relevante kompetencer.

I efteråret 2014 og 2015 gennemførte vi igen vores temadage efter skabelonen: fagligt input, aktuelle meddelelser fra bestyrelsen ved formand Bjarne Nielsen og socialt samvær på tværs af PPR-kontorerne. Temadagene blev afholdt i København og Fredericia. I 2014 holdt professor Lene Tanggaard, Aalborg Universitet, foredrag ud fra titlen ”Praksisnær rådgivning – nye krav til PPRs psykologer.”

I 2015 var psykolog Benedicte Schilling ansvarlig for den faglige del og holdt foredrag over emnet ”PPR psykologer i aktørpositioner. Levering af praksisnære, proaktive, kreative ydelser til support af lærere og pædagoger i fremtidens pædagogiske lærings- og udviklingsmiljøer.”

Begge foredrag var særdeles relevante og praksisnære i forhold til PPR-psykologernes aktuelle situation. Samtidig blev begge foredrag leveret kompetent og på et teoretisk højt niveau.

c. Nordisk samarbejde v. Tine Schaarup

I 2015 var Pædagogiske Psykologers Forening vært for det nordiske styremøde, som fandt sted den 6-8. maj 2015 i København. Vores gæster var de nordiske samarbejdspartnere fra henholdsvis Island, Norge, Sverige og Finland.

Årets tema var tidlig indsats, som blev debatteret grundigt på mødet. Lige som i Danmark var vores søsterforeninger optaget af tidligt forebyggende indsatser, både i forhold til at komme ind i sagerne tidligere, men også at tilbyde støtte til gravide og sårbare mødre.

Der var endvidere et særligt fokus på kvalitet i dagtilbud, da vi havde inviteret Professor Charlotte Ringsmose til at sætte scenen i forhold til dette emne.

d. Dansk Psykologisk Forlag v. Bjarne Nielsen

Forlaget har fortsat en meget stor bogproduktion med mere end 50 bøger årligt. Det er vanskelige tider for bogforlag, og derfor er det meget tilfredsstillende, at det er muligt at udgive så mange bøger.

Som omtalt i 2014 er forlaget gradvist begyndt at udgive testmateriale igen – og heldigvis med en rimelig grad af succes.

Tilsvarende går det også godt med udgivelse af undervisningsmateriale på forskellige områder.

Forlagets ledelse er meget omhyggelig med at sikre, at initiativerne er så sikkert funderet som muligt.

Som følge af nye regler for fondsledelse er der sket ændringer i forlagets ledelse, idet den nu ledes af en bestyrelse på fem medlemmer - heraf én fra såvel DP som PPF.

Repræsentantskabet, der udgør et vigtigt fagligt forum, er nu udvidet til 15 fagpersoner med stor faglig bredde – heraf 3 medlemmer fra Dansk Psykolog Forening og 3 medlemmer fra PPF. Det giver Forlaget et solidt fagligt fundament for den videre udvikling.

e. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift v. redaktør Palle Johansen

Redaktionens medlemmer:

Charlotte Ringsmose, professor, Aarhus Universitet, IUP

Lene Tanggaard, professor, Aalborg Universitet

Helle Rabøl Hansen, Ph.d., Aarhus Universitet, IUP

Sanna Dragholm, psykolog, leder i Socialstyrelsen,

Tine Schaarup, psykolog, C-Bur, Ballerup Kommune

Elise Johanne Nielsen, psykolog, Faxe Kommune

Maja Røn Larsen, Ph.d., RUC

Henning Strand, ledende psykolog, Herlev Kommune

Palle Johansen, psykolog, redaktør for PPT

Udgivelser

2015 har været et produktivt år, hvor tidsskriftet er udkommet med følgende numre:

1/2015. Temanummer ”PPR i forandring”

2/2015. Ordinært nummer.

3/2015. Temanummer ”Testningens mange betydninger i skoler og daginstitutioner”.

4/2015. Ordinært nummer.

5-6/2013. Ordinært nummer.

Blå Serie: Social arv, ulighed og dagtilbuds betydning med henblik på mønsterbrydning.

- et samlet sidetal for 2015 på 667.

Redaktionens arbejde

Redaktionen er i år udvidet med professor i pædagogisk psykologi Lene Tanggaard, Aalborg

Universitet. Den udvidede redaktionens arbejde er hovedsageligt netbaseret, men vi afholder 4-5 fysiske redaktionsmøder i løbet af året. Redaktionens arbejde er begunstiget af redaktionens egne store netværk, som er yderst inspirerende for udgivelserne. På redaktionsmødernes ”brainstorm-afsnit” sker der en løbende opbygning af nye aktuelle temaer, nye artikler, vi kunne ønske os, samt hvilke nøglepersoner, vi fx kunne invitere til næste møde. Disse kreative redaktionsmøder er meget levende og inspirerende, og innovativt igangsættende mod nye og aktuelle udgivelser.

Redaktionens faglige niveau søger vi at sikre i to retninger:

1. Ny faglig viden og forskning fra læresteder i indland og udland.
2. Best practice fra psykologernes arbejdsplads og PPR-enheder i kommunerne.

Review-panel

For at sikre denne faglige standard, er der tilknyttet et yderst fagligt kompetent review-panel til redaktionen:

Peter Allerup, professor, cand.stat.
Ask Elklit, professor, cand.psych.
Anne Vibeke Fleischer, neuropsykolog, cand.pæd.psych.
Gitte Haslebo, organisationspsykolog, cand. psych.
Finn Hesselberg, specialist i klinisk psykologi, Norge
Anette Holmgren, cand.psych. og narrativterapeut
Benny Karpatschof, lektor, dr.phil.
Jan Mejding, seniorforsker, cand.pæd.psych.
Poul Nissen, Ph.D. associate professor
Karen Vibeke Mortensen, professor, cand.psych.
Poul Skov, fil.dr.

Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift er bedømt gennem peer review og registreret i Forsknings- og Innovationsstyrelsens autoritetsliste over tidsskrifter, der udløser points (niveau 1) i Den bibliometriske forskningsindikator.

Pædagogisk Psykologisk Tidsskrifts hjemmeside

På ”ppt.dk” kan man købe tidsskriftets sidste 5 årgange online. Tidligere numre står til ”free download”.

- Læs mere om Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift på denne hjemmeside.

f. Økonomi v. Bjarne Nielsen

Økonomien er præget af et faldende antal medlemmer i forbindelse med problemerne med at få genetableret cand.pæd.psyk.uddannelsen. Vi har dog fortsat et pænt medlemstal med ca. 550 medlemmer – heraf ca. 200 psykologer uden læreruddannelse som ordinære DP-medlemmer. Det er vi meget glade for.

Regnskabet for 2014 fremgår af foreningens hjemmeside under generalforsamling 2014. Vi har ikke i skrivende stund modtaget regnskabet for 2015, men det vil i hovedlinjer bliver gennemgået på generalforsamlingen og efterfølgende komme til at fremgå af hjemmesiden under generalforsamling 2016.

Årets resultat for 2014 gav et overskud for foreningen på ca. 43.000 kroner og ca. 40.000 kroner for Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift. Dette må siges at være tilfredsstillende.

Vi forudser, at regnskabet for 2015 ser sværere ud. Vi mærker de stærkt stigende udgifter til

afholdelse af Nyborg Strand-kurset og de regionale efterårsmøder. Sidstnævnte har givet et betydeligt underskud i såvel 2014 som 2015. Vi har i bestyrelsen besluttet at undlade at afholde regionale møder i 2016.

Også Nyborg Strand 2015 gav et underskud på ca. 40.000 kroner, og det vil givet påvirke det samlede resultat for 2015.

g. Medlemskommunikation v. Bjarne Nielsen

Vi har en vigtig medlemskontakt i form af PPF-Nyt, der udkommer med tre numre årligt.

Dog efterlyser vi flere indlæg fra medlemmer, der kan være med til at inspirere andre kolleger og dermed vise nogle af de meget spændende initiativer, som vi ved, at PPR mange steder er med til at gennemføre. Det gælder såvel i forhold til inklusion som arbejdet på småbørnsområdet og i forhold til specialklasser og specialskoler.

Gennem Nyborg Strand-kurserne og de regionale temamøder om efteråret har vi også god kontakt med medlemmer. Det samme gælder gennem direkte mails til foreningen – herunder medlemmer af bestyrelsen eller formanden.

4. Samarbejds-mæssige forhold

Vores forening har vigtige samarbejds-mæssige forbindelse med en lang række organisationer og parter. Det er vigtigt og nødvendigt for at sikre os den fornødne mulighed for indflydelse på sager, som vi finder betydningsfulde for vort arbejde og dermed i sidste ende for de børn, som vi er beskæftiget med.

Først og fremmest har vi et fortsat særdeles velfungerende samarbejde med såvel Danmarks Lærerforening som Dansk Psykolog Forening. Det er et samarbejde, der i praksis indebærer tætte samarbejds-kontakter med enkeltpersoner på alle niveauer i de to foreninger – fra formandsniveau til konkrete sagsbehandlere i de to foreningers sekretariat.

Det har også i det forgangne foreningsår været værdifuldt i forbindelse med konkrete lovinitiativer m.v.

Vi er også involveret i vigtige arbejdsgruppe- og udvalgsarbejder i begge foreninger. I Dansk Psykolog Forening er vi repræsenteret i Kursusudvalget, Løn- og Strukturudvalget, Arbejds-miljøudvalget, Specialistuddannelsesudvalget samt Formandskollegiet.

I Danmarks Lærerforening er vi repræsenteret i den vigtige følge-gruppe for folkeskolens specialundervisning og inklusion, der består af fem hovedstyrelses-medlemmer samt formanden for PPF.

Vi har løbende et vigtigt samarbejde med enkeltpersoner i såvel Undervisningsministeriet som Kommunernes Landsforening.

Vi finder også fortsat samarbejdet i Samrådet for de specialpædagogiske foreninger meget væsentligt – herunder samarbejdet med vores valgte medlem i Danmarks Lærerforenings hovedstyrelse Henrik Poulsen. Det er nyttigt for os at drøfte folkeskolens specialpædagogiske problemstillinger med de øvrige faglige foreninger og samtidig drøfte konkrete løn- og ansættelses-mæssige forhold for vore ansatte på PPR.

Desværre er Henrik Poulsen netop udtrådt af hovedstyrelsen efter eget ønske, og vi skal nu til at finde ud af, hvorledes samarbejdet fremover skal finde sted.

Endelig har vi et godt fortsat samarbejde med Efterskoleforeningen.

Afsluttende bemærkninger

Vi har igen haft et spændende foreningsår med mange store faglige udfordringer.

Vi oplever fortsat stor offentlig interesse i at høre vore synspunkter – især om forhold i skolen. Pressen ønsker meget ofte at høre vore bud på aktuelle temaer om børns situation generelt – og situationen i skolen konkret.

Samtidigt glæder vi os over den fortsat jævnlige dialog – gennem mail og telefon med medlemmer om aktuelle forhold. Det giver os god fornemmelse for, hvad der rører sig ude på de enkelte PPR-rådgivninger, og dermed et godt fundament for vort arbejde.

Det er meget vigtigt for os få synspunkter fra medlemmer, så vi hele tiden kan have tilstrækkelig føling med de problematikker, der præger situationen landet over på PPR-området.

p.b.v.

Bjarne Nielsen

Formand